

Zpráva veřejného ochránce práv o činnosti za 2. čtvrtletí roku 2025

Podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o své činnosti.

A. Přehled činnosti ochránce.....	4
A.1 Činnost ochránce v číslech	4
A.2 Konference, kulaté stoly a školení	7
A.3 Mezinárodní spolupráce	7
A.4 Vznik dětského ombudsmana a národní lidskoprávní instituce	7
B. Ochránce a připomínky k právním předpisům.....	9
C. Veřejná správa	13
C.1 Ochránce pomohl matce, aby jí úřad práce vyplatil jednorázově část rodičovského příspěvku ve výši 29 000 Kč (sp. zn. 2387/2025/VOP)	13
C.2 Ochránce upozornil silniční úřad, že při rušení železničního přejezdu měl prověřit námitku města, které ho považuje za potřebný při povodních (sp. zn. 6650/2024/VOP)	13
C.3 Ochránce prosadil větší ochranu lidí v daňové exekuci. Nyní si mohou zřídit tzv. chráněný účet (sp. zn. 14545/2022/VOP)	14
C.4 Ochránce pomohl oběti trestného činu získat peněžitou pomoc (sp. zn. 1438/2024/VOP)	14
C.5 Ochránce přiměl ministerstvo školství, aby postupovalo rychleji (sp. zn. 4593/2023/VOP, 2235/2023/VOP, 1819/2023/VOP, 987/2023/VOP, 17276/2022/VOP)	14
D. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění	16
D.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění	16
D.2 Seniori v bzeneckém Domově u sv. Marušky ohrožuje špatné zacházení, upozornil zástupce ombudsmana	16
D.3 Transformace dětských domovů funguje. Dětský domov Moravská Třebová je toho důkazem (sp. zn. 34/2024/NZ)	17
D.4 Zástupce ochránce jednal o podmínkách v Dětské psychiatrické nemocnici Louny	17
D.5 Připomínkami jsme se podíleli na koncepci vězeňství	17
D.6 Srozumitelné poučení vězňů pomáhá předcházet konfliktním situacím	18
D.7 Zpráva Evropského výboru pro zabránění mučení (CPT) potvrzuje naše dlouhodobá zjištění.....	18
D.8 Ochránce vítá změny právní úpravy psychiatrické péče	19
E. Ochrana před diskriminací	20
E.1 Pomohli jsme neslyšícím dětem, aby mohli navštěvovat sportovní kurz (sp. zn. 5495/2024/VOP)	20
E.2 Přesvědčili jsme inspektorát práce, aby došetřil podezření na šikanu ze strany zaměstnavatele (sp. zn. 3862/2024/VOP)	20

E.3	Zásadní pracovní jednání	21
E.4	Osvěta	21
E.5	Konference, kulaté stoly a školení	22
E.6	Mezinárodní spolupráce	22
F.	Sledování práv lidí se zdravotním postižením.....	24
F.1	19-té zasedání poradního orgánu	24
F.2	Probíhající výzkumy.....	24
F.3	Spolupráce s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením a mezinárodní spolupráce.....	25
F.4	Spolupráce s lidmi s postižením, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty ...	25
F.5	Konference, kulaté stoly a školení	26
F.6	Osvěta	26
F.7	Ostatní.....	26

A. Přehled činnosti ochránce

A.1 Činnost ochránce v číslech

V 2. čtvrtletí 2025 ochránce obdržel celkem **2376** podnětů (o 529 více než loni ve stejném období). Podíl podnětů v působnosti (**70,54 %**) se blíží průměru roku 2024 (73 %). Nejvíce podnětů se tradičně týkalo sociálního zabezpečení – zejména důchodů (366) a dále ochrany práv dětí, mládeže a rodiny (164).

Ve **137** podnětech lidé namítli nerovné zacházení, z toho **112** se týkalo diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona. Ve **14** případech ochránce poskytl informace a analýzy týkající se diskriminace mezinárodním subjektům či vnitrostátním orgánům (například ke sdílení důkazního břemene v diskriminačních sporech, k diskriminaci z důvodu zdravotního postižení ve služebních poměrech aj.).

Ochránce navštívil **11 zařízení** (včetně psychiatrické nemocnice, dětského domova a policejní cely). Dále sledoval **3 vyhoštění** cizinců a prostudoval **1095** rozhodnutí o vyhoštění.

Počty podnětů a činnost ilustrují následující obrázky:

PODNĚTY

70,5 % ✓
podnětů patřilo do
působnosti ochránce,
a mohl se jimi tedy zabývat

 2376

podnětů doručených
ve II. čtvrtletí 2025

jedná se o **28%**
nárůst oproti stejnému období
v loňském roce

sociální
zabezpečení | 366

ochrana dětí, mládeže
a rodiny | 164

věci cizinců | 130

stavby a regionální
rozvoj | 119

armáda, policie
a vězeňství | 116

137 podnětů s námitkou
nerovného zacházení

diskriminace ve smyslu
antidiskriminačního zákona
se týkalo **112** podnětů

ČINNOST

1 095

prostudovaných
rozhodnutí o vyhoštění

ochránce uspořádal 5
vzdělávacích akcí

17 vyřízených žádostí
o informace

ochránce provedl 11
systematických návštěv

například

kulatý stůl
Doporučení k plánování
deinstitucionalizace
v České republice

kulatý stůl
Nový stavební zákon a první
poznatky s jeho aplikací

seminář
Daňová exekuce

kulatý stůl
Diskriminace starších lidí

A.2 Konference, kulaté stoly a školení

Datum	Název akce	Druh akce	Forma
23. dubna 2025	Nový stavební zákon a první poznatky s jeho aplikací	Kulatý stůl	Prezenční
29. dubna 2025	Doporučení k plánování deinstitucionalizace v České republice	Kulatý stůl	Prezenční
13. května 2025	Diskriminace starších lidí	Kulatý stůl	Prezenční
12. června 2025	Vyměřování místních poplatků	Seminář	Prezenční
13. června 2025	Daňová exekuce	Seminář	Prezenční

A.3 Mezinárodní spolupráce

Právník Kanceláře se zúčastnil týdenního workshopu – Akademie pro národní lidskoprávní instituce pořádané Evropskou sítí národních lidskoprávních institucí (ENNHRI) a Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (ODIHR). Cílem akademie bylo posílení schopností národních lidskoprávních institucí řešit výzvy kterým čelí obhájci lidských práv (jednotlivci a organizace zasazující se o ochranu lidských práv) a využití jejich mandátu k řešení otázek, které mají přímý dopad na činnost obhájců lidských práv a občanské společnosti.

A.4 Vznik dětského ombudsmana a národní lidskoprávní instituce

Novela zákona o veřejném ochránci práv zavádí instituci dětského ombudsmana a národní lidskoprávní instituce.

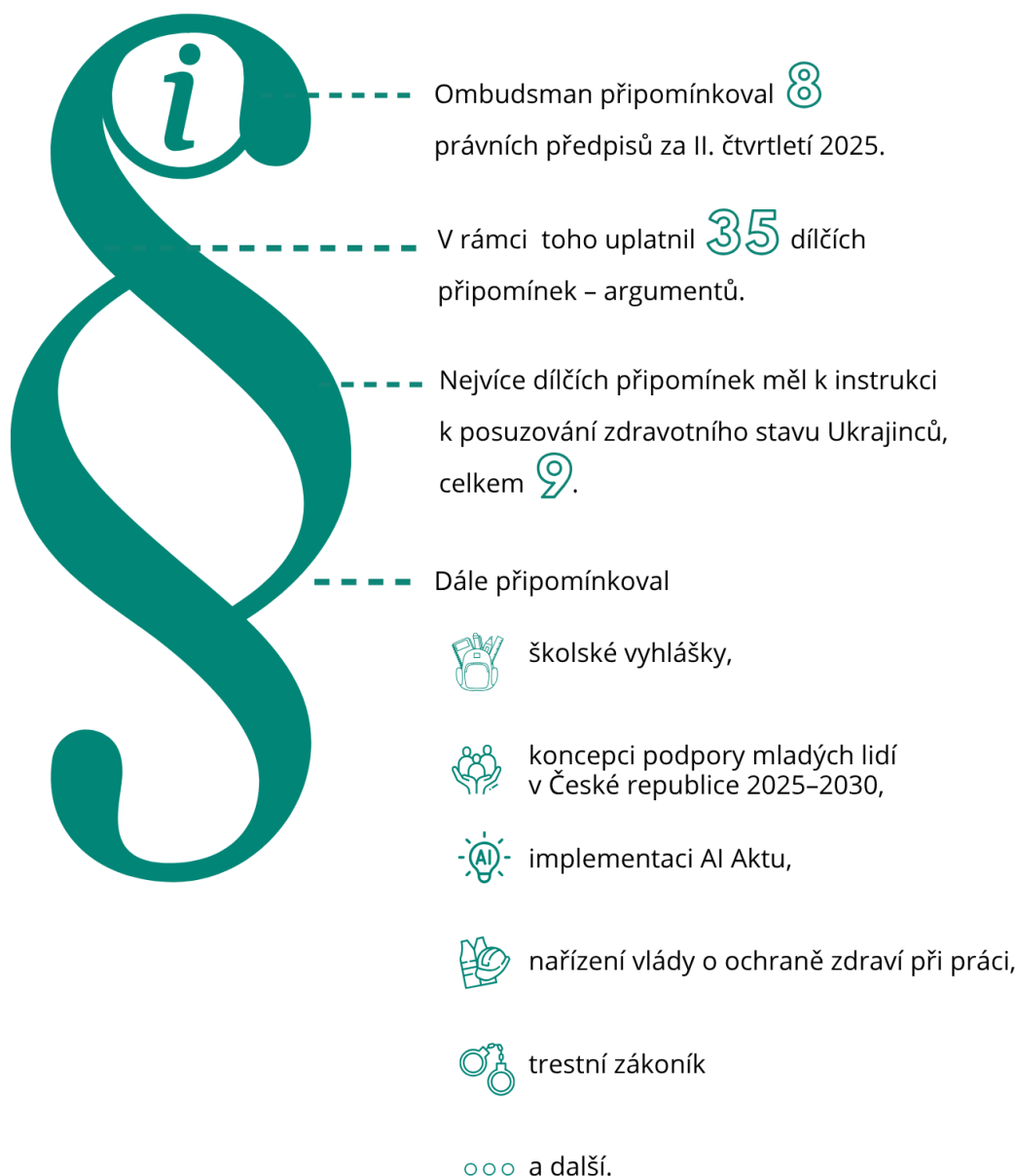
Úkolem dětského ombudsmana je hájit práva dětí jak v individuálních případech, tak systémově. Podněty mohou zasílat nejen děti, ale i dospělí ve věcech, které se přímo dotýkají práv dětí, např. při výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Důležitým úkolem bude také osvětová činnost a sledování naplňování práv dětí. V některých případech bude moci dětský ombudsman přímo vstoupit do soudního řízení nebo je zahájit. Než Poslanecká sněmovna dětského ombudsmana zvolí, bude jeho práci dělat zástupce veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí Vít Alexander Schorm.

Národní lidskoprávní instituce bude nezávisle a nestranně monitorovat situaci lidských práv v Česku, upozorňovat veřejnost i zákonodárce na problémy a formulovat doporučení a navrhnout systémová řešení. Svými odbornými názory by tak měla pomáhat státu při prosazování lidských práv. Roli národní lidskoprávní instituce bude vykonávat ochránce.

Novela zákona je účinná od 1. července 2025. Už ve druhém čtvrtletí tohoto roku ale zaznamenal ochránce zvýšený počet podnětů týkajících se ochrany práv dětí – obdržel jich 164. Se vznikem dětského ombudsmana bude podnětů přibývat.

B. Ochránce a připomínky k právním předpisům

Ochránce se jako připomínkové místo pro meziresortní připomínkové řízení aktivně zapojuje do připomínkování právních předpisů i nelegislativních materiálů, které předkládají jednotlivá ministerstva či vláda a spadají do jeho působnosti. Ve druhém čtvrtletí tohoto roku ochránce vstoupil prostřednictvím uplatněných připomínek do 8 řízení o návrzích právních předpisů. V připomínkách pak celkově vnesl 35 dílčích připomínek. Ve stejném období roku 2024 ochránce vstoupil prostřednictvím uplatněných připomínek do 12 řízení o návrzích právních předpisů a vnesl celkem 136 dílčích připomínek. Tuto činnost ochránce ilustruje následujícím obrázkem:

B.1 Přípomínky k návrhu Koncepte podpory mladých lidí v České republice 2025–2030¹

Koncepce podpory mladých lidí v České republice 2025-2023 přinesla mimo jiné i přehled klíčových aktérů, kteří se podílejí na tvorbě politik zohledňujících potřeby dětí a mladých lidí ve věku 15-29 let. Ochránce upozornil, že s účinností od 1. července 2025 se zřizuje nová instituce - ochránce práv dětí² (dětský ombudsman) a současně se rozšiřuje působnost veřejného ochránce práv o úkoly spojené s ochranou a prosazováním základních práv a svobod³ (lidskoprávní instituce či „NHRI“). Jak ochránce práv dětí, tak veřejný ochránce práv jako lidskoprávní instituce se budou v rámci svých úkolů aktivně zaměřovat na činnosti, které se přímo dotýkají cílové skupiny Konceptu. S ní budou rovněž v přímém kontaktu pro účely její participace na procesu. Ochránce proto navrhl, aby předkladatel doplnil „ochránce práv dětí“ a „veřejného ochránce práv“ mezi klíčové aktéry Konceptu.

Koncepce zohledňuje situaci dětí a mladých lidí ze zranitelných skupin. Ochránce navrhl, aby mezi kritéria, podle kterých jsou zranitelné skupiny definované, předkladatel doplnil také odlišný mateřský jazyk a jinou národnost. Tato kritéria se totiž významně promítají v oblasti vzdělávání, které je předpokladem pro rozvoj potenciálu a budoucí uplatnění mladých lidí.

B.2 Přípomínky k návrhu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 360/2010 Sb., kterou se stanoví vzor elektronického formuláře návrhu na rozhodnutí sporu o povinnosti k peněžitému plnění a technické náležitosti jeho užívání, ve znění vyhlášky č. 180/2017 Sb.

Ochránce uplatnil připomínky směřující k větší srozumitelnosti a přístupnosti formuláře tak, aby se adresátům s formulářem lépe pracovalo.

Z hlediska srozumitelnosti ochránce kromě obecných doporučení v příručce [Jak psát srozumitelné úřední texty](#)⁴ nabídl své zkušenosti s testováním srozumitelnosti formulářů. Upozornil například, že uživatelé upřednostňují jednoduchý text s krátkými větami. Srozumitelnosti také pomáhá vysvětlení použitých odborných termínů nebo příklady.

K otázce přístupnosti upozornil, že návrh pravděpodobně nesplňuje veškeré požadavky na přístupnost obecně a specificky pro lidi se zdravotním postižením. Požadavky přitom

¹ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13706>.

² Viz zejména § 1a odst. 2, § 21h a 21i zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění účinném od 1. července 2025, či deti.ochrance.cz/detskyombudsman.

³ Viz zejména § 21a zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění účinném od 1. července 2025, či https://www.ochrance.cz/dokument/co_je_to_narodni_lidskopravni_instituce_a_proc_ji_v_cesku_potrebujeme/.

⁴ Příručka je dostupná na <https://www.ochrance.cz/srozumitelne/>.

plynou zejména ze zákona o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací,⁵ zákona o právu na digitální služby⁶ a zákona o požadavcích na přístupnost některých výrobků a služeb.⁷

B.3 Připomínky k návrhu vyhlášky, kterou se mění některé vyhlášky v oblasti školství⁸

V návaznosti na projednávané změny školského zákona má dojít také k úpravě jeho prováděcích vyhlášek. Ochránce ke školským vyhláškám uplatnil několik připomínek k návrhům, které mají negativní dopad na žactvo ze zranitelných skupin, zejména žactvo s postižením, a které jdou proti nejlepšímu zájmu těchto dětí. Některé návrhy by totiž znemožňovaly nebo ohrožovaly poskytování podpůrných opatření, jež garantuje školský zákon.⁹ Snížily by nebo ohrozily dosažený standard ochrany práva žactva na kvalitní inkluzivní vzdělávání, a jsou tak v rozporu se zákazem retrogrese (ústupu od dříve dosažené úrovně) v oblasti sociálních práv.

Ochránce uplatnil připomínky mimo jiné vůči návrhu, který má mít za následek omezování práva žáků na podpůrné opatření asistent pedagoga. Upozornil rovněž na možné negativní dopady změn souvisejících s předáváním dokumentace o žákovi mezi školskými subjekty.

Novela školského zákona má přinést také převod financování části podpůrných opatření na zřizovatele škol včetně nepedagogických pozic, například tlumočnicků. Ochránce proto navrhl, aby ministerstvo s novelou připravilo také postup řešení pro případy, kdy zřizovatel podpůrné opatření nezajistí, a ohrozí tak vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

B.4 Připomínky k návrhu nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů¹⁰

Ochránce upozornil na možnou nejednotnost právního řádu po přijetí předpisu. Návrh totiž zavádí definici respirabilního vlákna. Jeho definici, avšak odlišnou, přitom obsahuje již vyhláška č. 43/2025 Sb. Ochránce proto navrhl, aby předkladatel upravil definici respirabilního vlákna v českém právním řádu jednotně.

⁵ Zákon č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

⁶ Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů.

⁷ Zákon č. 424/2023 Sb., o požadavcích na přístupnost některých výrobků a služeb.

⁸ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13878>.

⁹ Dle § 16 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, mají děti, žáci i studenti se speciálními vzdělávacími potřebami nárok na bezplatné poskytování podpůrných opatření.

¹⁰ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13810>.

Dále uplatnil několik připomínek týkajících se limitů pro azbestová vlákna.

B.5 Vyjádření k návrhu poslanců Tomia Okamury a Radka Kotena na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (sněmovní tisk 979)

Poslanecký návrh směřoval ke změně ustanovení § 80 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník tak, že bude doplněn nový odstavec týkající se vyhoštění pachatele, který není občanem členského státu Evropské unie a není rodičem nezletilého dítěte, jež je občanem České republiky, pakliže spáchá úmyslný trestný čin. V takovém případě se podle návrhu nemá použít odstavec 3 daného ustanovení, který obsahuje výčet situací, kdy se trest vyhoštění neuloží. Ochránce upozornil legislativní radu vlády na možné rozpory předkládaného návrhu s mezinárodním a unijním právem.

Návrh je předně v rozporu s klíčovou zásadou mezinárodního a unijního práva, tzv. zásadou nenavrácení. Ta zakazuje navracet cizince do země, kde jim hrozí mučení nebo nelidské či ponižující zacházení. Dále ochránce upozornil na možný rozpor se zásadou ochrany rodinného života a také nejlepšího zájmu dítěte. Návrh také nerespektuje práva, která rodinným příslušníkům občanů Evropské unie plynou z unijního práva.

Česká republika se zavázala dodržovat závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva. Ochránce proto apeloval, aby se Vláda ČR ve svém stanovisku k návrhu zaměřila na to, zda je navržená novela s tímto pravidlem v souladu.

B.6 Připomínky k návrhu Metodiky participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy

Ochránce ocenil snahy o systematičtější zapojení nestátních neziskových organizací (NNO) do tvorby veřejných politik. Metodika může přispět ke zvýšení transparentnosti veřejné správy a k širšímu zapojení občanské společnosti, včetně marginalizovaných skupin, do správy veřejných záležitostí. Uplatněnými připomínkami chtěl posílit inkluzivitu Metodiky a její soulad s mezinárodními závazky České republiky.

Metodika se soustředí na spolupráci s NNO. Zkušenost ochránce však ukazuje, že někteří jednotlivci nejsou součástí žádné NNO, jejich osobní zkušenost ale může být pro tvorbu veřejných politik velmi důležitá. Navrhl proto v Metodice zmínit, že kromě zástupců NNO je v některých případech vhodné zapojit také jednotlivce nebo neformální skupiny.

Pokud jde o zapojování lidí s postižením, upozornil, že se nejedná pouze o doporučení dobré praxe, ale právní povinností vyplývající z článku 4 odst. 3 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Doporučil tuto informaci doplnit do relevantních částí metodiky.

Dále ochránce uplatnil několik konkrétních připomínek. Navrhoval například doplnit Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením mezi závazné dokumenty. Doporučil doplnit požadavek univerzálního dizajnu a poskytování přiměřených úprav pro účastníky s postižením. Upozornil také na potřebu spolupráce se zastupujícími organizacemi či komunikace ve srozumitelném jazyce.

C. Veřejná správa

Již od roku 2001 ochránce chrání osoby před nezákonným či jinak nesprávným jednáním nebo nečinností správních úřadů. Má právo nahlížet do spisů, žádat úřady o vysvětlení a může vést místní šetření. Zjistí-li pochybení úřadu, doporučuje opatření k nápravě, rozhodnutí úřadu nemůže zrušit ani nahradit.

C.1 Ochránce pomohl matce, aby jí úřad práce vyplatil jednorázově část rodičovského příspěvku ve výši 29 000 Kč (sp. zn. 2387/2025/VOP)¹¹

Úřad práce musí rodiči vysvětlit, za jakých podmínek může vyčerpat zbývající část rodičovského příspěvku jednorázově při narození dalšího dítěte.

Žena pečovala o malého syna a pobírala proto rodičovský příspěvek. Dříve než jej stihla celý vyčerpat, narodilo se jí druhé dítě. Domnívala se, že úřad práce jí nedočerpanou částku 29 000 Kč vyplatí jednorázově.

Úřad to však zamítl. Podle něj měla žena doložit, že její manžel, který pracoval jako OSVČ, měl v době narození dítěte nemocenské pojištění. Ochránce úřadu vysvětlil, že pro jednorázové doplacení rodičovského příspěvku stačí, že si hradil pojištění důchodové.

Úřad práce uznal svou chybu a ženě částku 29 000 Kč jednorázově vyplatil.

C.2 Ochránce upozornil silniční úřad, že při rušení železničního přejezdu měl prověřit námitku města, které ho považuje za potřebný při povodních (sp. zn. 6650/2024/VOP)¹²

Silniční správní úřad musí v řízení o zrušení železničního přejezdu hodnotit vhodnost alternativní trasy za zrušený přejezd. Musí při tom hájit veřejný zájem. Veřejným zájmem je i obsluha území při povodních (přístup složek IZS nebo zajištění evakuačních tras).

Obyvatelce Raspenavy vadilo zrušení železničního přejezdu uprostřed obce. Namítala, že náhradní trasa pro pěší, která vede po silnici, je nebezpečná. Ochránce zjistil, že podle policie – odborníka BESIP – trasa není problematická. Objevil ale jinou chybu. Město upozornilo na potřebu zachování přejezdu pro případ povodní. Silniční úřad se však námitkou nezabýval, považuje ji za obecnou a nepodloženou.

Ochránce upozornil úřad na nesprávný postup. Vede k tomu, že jeho rozhodnutí nelze přezkoumat. Příklad rozhodne soud, protože město podalo proti rozhodnutí o zrušení přejezdu žalobu.

¹¹ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13890>.

¹² Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13660>.

C.3 Ochránce prosadil větší ochranu lidí v daňové exekuci. Nyní si mohou zřídit tzv. chráněný účet (sp. zn. 14545/2022/VOP)¹³

Správce daně je povinen v daňové exekuci při provádění jednotlivých způsobů exekuce aplikovat všechna pravidla stanovená občanským soudním řádem, nestanoví-li daňový řád výslovně odlišná pravidla.

Ochránce zjistil, že lidé v daňové exekuci (tedy exekuci vedené úřady) si nemohli zřídit tzv. chráněný účet, na který se exekuce nevztahuje. Dlužníci si na něj nechávají převádět prostředky, které nelze v exekuci již postihnout (např. zbytek mzdy či důchodu po srážkách, dávky pomoci v hmotné nouzi atd.) a platí z něj nezbytné platby jako je nájem či energie. Naproti tomu dlužníci soukromých věřitelů mohli chráněný účet využívat již od roku 2021. Na bezdůvodně nerovné postavení dlužníků ochránce upozorňoval několik let.

Ochránce vyzval Generální finanční ředitelství, Generální ředitelství cel a Ministerstvo financí ke zjednání nápravy. Ministerstvo financí nakonec navrhlo změnu daňového řádu, která zřízení chráněného účtu lidem v daňové exekuci umožnila. Novela již byla přijata a nabyla účinnosti dne 1. července 2025.

C.4 Ochránce pomohl oběti trestného činu získat peněžitou pomoc (sp. zn. 1438/2024/VOP)¹⁴

Ministerstvo musí vykládat pojem „spoluzavinění“ úzce a v souladu s rozhodnutím trestního soudu, pokud kvůli němu hodlá snížit požadovanou částku nebo zcela zamítnout žádost oběti trestného činu o peněžitou pomoc.

Stěžovatelka byla obětí pohlavního zneužití. Požádala Ministerstvo spravedlnosti o peněžitou pomoc, to však její žádost nejprve zamítlo. Z rozhodnutí soudu dovodilo, že stěžovatelka s trestným činem souhlasila, a tak jej spoluzavinila.

Ochránce předložil ministerstvu své závěry a požádal ho o vydání nového rozhodnutí. Ministerstvo argumenty uznalo a přiznalo stěžovatelce devět tisíc korun, o které původně žádala.

C.5 Ochránce přiměl ministerstvo školství, aby postupovalo rychleji (sp. zn. 4593/2023/VOP, 2235/2023/VOP, 1819/2023/VOP, 987/2023/VOP, 17276/2022/VOP)¹⁵

Podle správního řádu musí ministerstvo vydat rozhodnutí bez zbytečného odkladu a není-li to možné, nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení. K nim se připočítává doba až 30 dnů, jde-li o zvlášť složitý případ, a doba nutná k doručení písemnosti do ciziny.

¹³ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12802>.

¹⁴ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13816>.

¹⁵ Zpráva o šetření a stanovisko jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13800>.

Ani v jednom z pěti prošetřovaných případů ministerstvo lhůtu pro vydání rozhodnutí nedodrželo, v některých případech vedlo řízení i déle než 2 roky, a proto se dopustilo porušení správního řádu.¹⁶

Stěžovatelé jsou či byli studenty zahraničních vysokých škol. Aby mohli v Česku požívat stejných výhod jako studenti českých vysokých škol (zdravotní pojištění, státní sociální podpora, důchodové pojištění či daňové účely), požádal ochránce ministerstvo o posouzení postavení studia v zahraničí na roveň studiu na vysoké škole v Česku. Ani po několika měsících či dokonce letech však neobdrželi rozhodnutí či jinou informaci o stavu řízení.

Ochránce prošetřil postup ministerstva a zjistil, že se dopustilo průtahů a bylo nečinné. Dále zjistil, že se jedná o systémový problém, protože průtahy (někdy i v řádu několika let) v této agendě se objevovaly ve více řízeních. Po ministrovi požadoval nápravu.

Stěžovatelům ministerstvo již v průběhu šetření rozhodnutí vydalo. Dále ministerstvo výrazně personálně posílilo agendu či učinilo další nápravná opatření (legislativní změny, interní metodika, způsoby komunikace, úprava webu či vedení podrobné evidence). Na dalších opatřeních ministerstvo nadále pracuje (využití AI či nárazové personální posílení).

¹⁶ Od března 2025 činí lhůta pro vydání rozhodnutí 90 dnů od zahájení řízení dle § 10c odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. V době, kdy jsme se záležitostí zabývali, se lhůta řídila pouze správním řádem.

D. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění

Od roku 2006 je ochránce národním preventivním mechanismem podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Systematicky navštěvuje zařízení pro osoby omezené na svobodě z moci úřední i v důsledku závislosti na poskytované péči. Svá zjištění a doporučení zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a formuluje standardy zacházení. Předkládá je samotným zařízením a jejich zřizovatelům a systémová doporučení ústředním orgánům státní správy. Od roku 2011 ochránce rovněž sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění.

D.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění

Ochránce ve druhém čtvrtletí provedl 11 systematických návštěv zařízení. Konkrétně prověřil podmínky v těchto zařízeních:

- Psychiatrická nemocnice Opava
- Psychiatrické oddělení Pardubické nemocnice
- Vazební věznice Teplice
- Dětský domov Most
- Dětský domov Nymburk
- Soukromý Dětský domov Budišov
- Dětský domov Dolní Čermná
- neregistrované zařízení sociálních služeb v Hroznové Lhotě
- Domov pro seniory v Albrechticích
- Policejní cely Nový Jičín
- Policejní cely Frýdek Místek

Ochránce rovněž sledoval průběh správního vyhoštění tří cizinců ze zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty do Nigérie. Vyhoštění proběhlo ve spolupráci s Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). Příprava na vyhoštění neproběhla v souladu s evropskými standardy pro nucené navracení a v důsledku toho situace v průběhu vyhošťování eskalovala v použití donucovacích prostředků. Věc dále řešíme.

D.2 Seniori v bzeneckém Domově u sv. Marušky ohrožuje špatné zacházení, upozornil zástupce ombudsmana

Laici podávající léky bez potřebné kvalifikace, nedostatečně zajištěný pobyt klientů venku na čerstvém vzduchu, neodpovídající nutriční péče. Tak vypadaly některé z nedostatků v Domově u sv. Marušky v Bzenci, který podle svých webových stránek zajišťuje domácí péči již nesoběstačným a nemohoucím lidem. Sérii pochybení v tomto zařízení zjistil při loňské návštěvě zástupce ochránce Vít Alexander Schorm. Vedení domova ani po upomínce na jeho výtky nereagovalo.

Situace je o to vážnější, že stát v současnosti nemá kontrolu nad kvalitou služeb, které domov provozuje. Zařízení totiž nemá registraci k poskytování pobytových sociálních

služeb. Ze sdělení vedení i z předložených dokumentů však plyne, že znaky pobytové sociální služby domova pro seniory či domova se zvláštním režimem naplňuje.

- **Tisková zpráva** [zde](#).¹⁷
- **Zpráva z návštěvy zařízení** [zde](#).¹⁸

D.3 Transformace dětských domovů funguje. Dětský domov Moravská Třebová je toho důkazem (sp. zn. 34/2024/NZ)¹⁹

Ochránce navštívil Dětský domov Moravská Třebová, který prochází transformací. To znamená, že postupně zavádí prvky, kterými chce péči o děti co nejvíce přiblížit péči v domácím prostředí. Ochránce při návštěvě zjistil i příklady dobré praxe, které dokazují, že transformace dětských domovů je krok správným směrem.

V dětském domově průběžně probíhají stavební úpravy a modernizace vnitřních prostor a vybavení, aby byly pro děti útulné a připomínaly jim běžnou domácnost. Domov má tři cvičné garsonky a samostatný byt pro starší děti a mladé dospělé, kteří se tu učí samostatnosti a připravují se na dospělý život. Režim v domově je přizpůsobený dětem a jejich potřebám. Personál domova je navíc podporuje v jejich zálibách a vede je k seberealizaci a rozvíjení talentu. Lví podíl na ukázkovém fungování domova mají vřelé a přátelské vztahy, které v domově mezi dětmi a personálem panují.

D.4 Zástupce ochránce jednal o podmínkách v Dětské psychiatrické nemocnici Louny

Zlepšení materiálních podmínek v DPN Louny brání především skutečnost, že nemocnice sídlí v pronajatých prostorách, kde může provádět jen drobné úpravy, zatímco rozsáhlejší rekonstrukce by představovaly nepřijatelnou investici do cizího majetku. Pronajímatel navíc odmítá spolufinancování oprav a požaduje, aby veškeré náklady nesla nemocnice, což je v rozporu se zásadami hospodárného nakládání s veřejnými prostředky. Dosud se nepodařilo získat vlastní pozemek pro výstavbu nové budovy. Přes opakované snahy zařízení tak reálné zlepšení podmínek zatím blokuje kombinace právních, organizačních a majetkoprávních překážek.

Zástupce ochránce se proto obrátil na ministra zdravotnictví, aby podpořil řešení dlouhodobých problémů této nemocnice.

D.5 Ochránce se připomínkami podílel na koncepci vězeňství

Ochránce uplatnil řadu připomínek ke vznikající Koncepci vězeňství na období 2026-2035. Kupříkladu usiloval o doplnění Koncepce o informaci, jaký postup vězeňská služba zaujme

¹⁷ Tisková zpráva ze dne 16. května 2025, dostupná z https://www.ochrance.cz/aktualne/seniory_v_bzeneckem_domove_u_sv-marusky_ohrozuje_spatne_zachazeni_upozornuje_zastupce_ombudsmana/.

¹⁸ Zpráva z návštěvy zařízení ze dne 11. listopadu 2024, dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13778>.

¹⁹ Zpráva z návštěvy zařízení ze dne 19. března 2025, dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13702>.

k trans gender osobám s ohledem na jejich zranitelnost ve vězeňském prostředí. Dále prosazoval snazší přístup vězněných osob k právním předpisům či umožnění zaměstnávání obviněných. Také uplatnil výhradu proti zeslužebnění civilního vězeňského personálu. Ochránce nepovažuje převedení vybraných zaměstnaneckých pozic (např. vychovatel, speciální pedagog, psycholog) do služebního poměru za nejlepší řešení. Finální verzi koncepce bude schvalovat vláda.

D.6 Srozumitelné poučení vězňů pomáhá předcházet konfliktním situacím

Srozumitelné vstupní poučení pro vězně může být jednodušší a efektivnější. Pomůže předcházet nedorozuměním a může snížit i počet souvisejících stížností a konfliktů.

Vstupní poučení je v podstatě jízdní řád pro každého vězně. Najdete v něm informace o tom, kdy a jak si zařídit návštěvu s blízkými, jak je to ve věznici s telefonováním anebo jak se dostat k lékaři. Pokud tyto základní a důležité informace vězni nedostanou ve srozumitelné podobě, domáhají se pak informací jinými způsoby, což často vede ke stížnostem a konfliktům. Řada případů, se kterými se ochránce setkává, totiž má původ právě v nepochopení základním pravidlům.

Ochránce ve spolupráci s Vězeňskou službou proto připravil srozumitelnou verzi poučení pro odsouzené a obviněné, kteří byli přijati do vězení. Poučení jsou dostupná veřejně na webu Vězeňské služby a také vězněným osobám ve všech věznicích a vazebních věznicích.²⁰

D.7 Zpráva Evropského výboru pro zabránění mučení (CPT) potvrzuje dlouhodobá zjištění ochránce²¹

Evropský výbor pro zabránění mučení v březnu tohoto roku zveřejnil zprávu z návštěvy České republiky v roce 2024. Delegace navštívila policejní cely, věznice, zařízení pro zabezpečovací detenci a jeden výchovný ústav. V mnoha ohledech zpráva potvrzuje zjištění ochránce, který navštěvuje obdobná zařízení již od roku 2006 a dlouhodobě se věnuje prosazování systémových změn.

Zpráva obsahuje celou řadu doporučení pro české úřady. Výbor například doporučuje ukončit praxi připoutávání osob k pevným předmětům, zejména u mladistvých, zajistit přítomnost právníka a důvěryhodné dospělé osoby při výsleších nezletilých a přehodnotit systematickou přítomnost dozorců při lékařských vyšetřeních. Kriticky se staví také k absenci souhlasu s léčbou v detenci a k pokračujícím chirurgickým kastracím. V některých oblastech zpráva přináší pozitivní hodnocení, například v případě materiálních podmínek nebo nabídky vzdělávacích aktivit.

²⁰ Podrobnosti jsou uvedeny v tiskové zprávě ze dne 20. června 2025, dostupné z https://www.ochrance.cz/aktualne/ve_spolupraci_s_vezenskou_sluzbou_jsme_vypracovali_srozumitelne_vstupni_pouceni_pro_vezne/.

²¹ Zpráva je dostupná z <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/council-of-europe-anti-torture-committee-cpt-publishes-report-on-its-2024-periodic-visit-to-czechia>.

Evropský výbor požadoval, aby Česká republika do šesti měsíců poskytla odpověď s přehledem přijatých opatření a s reakcí na jednotlivá doporučení. Ochránce uplatnil řadu připomínek k odpovědi vlády. Vyjádření vlády totiž bylo pojato především jako vysvětlování a obhajování stávajícího kritizovaného stavu. V minimu případů byla patrná snaha o konstruktivní řešení výhrad CPT. Vláda by měla dle ochránce aktivněji hledat cesty, jak doporučení CPT k posunu v daných oblastech uvést v život, a zprávu CPT brát jako podnět ke zlepšení a dalšímu rozvoji.

V několika bodech vyznívalo vyjádření vlády tak, že věznice nemají dostatek financí k nápravě nežádoucího stavu. Text tak působil jako vyjádření Vězeňské služby ČR, a nikoliv vlády, která by měla minimálně iniciovat zajištění finančních prostředků nebo vysvětlit, proč je nemůže poskytnout.

Na základě připomínek ochránce by mělo dojít alespoň k omezení používání kázeňského trestu samovazby. Finální verze odpovědi vlády prozatím nebyla zveřejněna.

D.8 Ochránce vítá změny právní úpravy psychiatrické péče

Ochránce uvítal, že Parlament schválil tři důležitá ombudsmanská témata týkající se psychiatrické péče. První z nich je dozor státních zastupitelství nad výkonem ústavního ochranného léčení na lůžkových odděleních. Ten budou nyní vykonávat okresní státní zastupitelství. Přestože zákon o státním zastupitelství zakládal zásadu dozoru nad dodržováním právních předpisů od roku 2000, tak doposud nebyla upravena oprávnění pro jeho provádění. Po 25 letech konečně nastává změna a to i díky přispění ochránce.

Druhým tématem, u kterého dochází ke změně, je hrazení velmi obtížně vymahatelných pohledávek za ochranné léčení u cizinců bez veřejného zdravotního pojištění. Těmto cizincům následně po propuštění z léčby, se kterou nedali souhlas, zůstávají statisícové až milionové dluhy, stát vyvíjí nadměrné úsilí k vymáhání těchto pohledávek a tím pouze dochází k navyšování celkových nákladů. Nyní se proces pro stát zjednoduší a cizinci nebudou z této léčby vycházet zcela zadlužení na několik let dopředu.

Třetím tématem, které se ochránce snaží prosadit posledních 10 let, je povinnost nemocnic vést centrální evidenci omezovacích prostředků. Nemocnice by tak měla nově mít přehled o počtu omezovaných pacientů, počtu použitých omezovacích prostředků a času, který pacienti v omezení stráví, a to i s rozlišením jednotlivých nemocničních pracovišť. Bude tak možné kromě vývoje v čase srovnávat i četnost na podobných typech pracovišť. Následně bude možné s těmito údaji pracovat a hledat další systémová řešení.

Tyto změny nastanou od 1. ledna 2026. Zákon již podepsal prezident.²²

²² Více podrobností viz sněmovní tisk 798, dostupný z <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=798>.

E. Ochrana před diskriminací

V roce 2009 byl ochránce pověřen rolí národního orgánu pro rovné zacházení a ochrany před diskriminací (*equality body*) v souladu s právem Evropské unie. Přispívá tedy k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor. Za tím účelem poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od ledna 2018 ochránce pomáhá také cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice. Poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti. Při tom spolupracuje se zahraničními orgány, které mají obdobné poslání vůči českým státním příslušníkům.

E.1 Ochránce pomohl neslyšícím dětem, aby mohli navštěvovat sportovní kurz (sp. zn. 5495/2024/VOP)²³

I. Děti s postižením je důležité zapojovat do sportovních aktivit spolu s ostatními dětmi (zejména na základě Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením).

II. Účast neslyšících dětí na sportovním kurzu nelze odmítnout, jestliže existují jiné způsoby, jak dosáhnout sledovaných legitimních cílů v podobě bezpečnosti, omezení počtu dospělých osob a dodržování specifické metodiky kurzu.

Matka přihlásila své dvě neslyšící děti do veřejného sportovního kurzu. Organizátoři ale účast dětí odmítli. Jednou z hlavních námitek byla bezpečnost.

Ochránce se domnívá se, že bezpečnost kurzu se při účasti neslyšících dětí zásadně neliší. Navíc by k ní přispěly tlumočnice do českého znakového jazyka, které matka oběma dětem zajistila. Za podobně řešitelné považuje ochránce i další výhrady organizátorů.

Po zásahu ochránce vedení kurzu přislíbilo, že do budoucna přehodnotí své postupy při přijímání dětí se speciálními potřebami a že neslyšící sourozence přijme, avšak každé dítě do jiného kurzu. Ochránce apeluje na organizátory, aby své rozhodnutí, pokud k němu nejsou skutečně nezbytné důvody, přehodnotili.

E.2 Ochránce přesvědčil inspektorát práce, aby došetřil podezření na šikanu ze strany zaměstnavatele (sp. zn. 3862/2024/VOP)²⁴

Inspektorát práce se musí pokusit dostatečně zjistit skutkový stav. Pokud zaměstnavatel zdůvodní nerovné zacházení se zaměstnancem tak, že nevysvětlí svůj

²³ Posouzení námitek diskriminace ze dne 15. dubna 2025, dostupné z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13738>.

²⁴ Závěrečné stanovisko ze dne 15. dubna 2025, dostupné z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13820>.

postup zcela, ale pouze z menší části, je potřeba, aby se inspektorát dále dotázal na dosud nevyjasněné věci.

Žena měla za to, že je obětí šikany (bossingu) ze strany zaměstnavatele. V důsledku toho údajně jako jediná nedostala mimořádné odměny ve výši několik desítek tisíc korun, a později dokonce dostala výpověď. Kontaktovala proto inspektorát práce. Ten ale žádné pochybení zaměstnavatele nezjistil. Protože žena s takovým výsledkem nebyla spokojená, obrátila se na nás.

Postup inspektorátu ochránce prošetřil a zjistil několik chyb. Ochránci se povedlo ho přesvědčit, aby je napravil a podnět došetřil. Navíc bude všechny inspektory informovat, jak v podobných případech do budoucna postupovat správně.

E.3 Zásadní pracovní jednání

V dubnu se právnička odboru rovného zacházení zúčastnila jednání Výboru pro práva starších lidí. Zapojili jsme se do diskuze o tom, jak zajistit rovné zacházení se staršími lidmi a jejich důstojné společenské začlenění.

V květnu vedoucí odboru rovného zacházení zastoupila veřejného ochránce práv na jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů. Převažujícím tématem jednání bylo především téma domácího násilí.

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila pravidelného jednání Výboru pro sociální politiku, rodinu a péči. Předmětem tohoto jednání Výboru pro sociální politiku, rodinu a péči bylo mezi jinými odměňování sociálních pracovníků a pracovníc, průběh transpozice směrnice o transparentci v odměňování, tzv. flexinovela zákoníku práce, ale také menstruační chudoba a její řešení.

Právnička odboru rovného zacházení se v květnu zapojila do jednání komise MPSV k naplnění Akčního plánu deinstitucionalizace. Předmětem jednání bylo, jak by stát měl dále postupovat v procesu deinstitucionalizace. Navrhli jsme kroky, jak zajistit postupné rušení ústavů pro lidi s postižením a jejich nahrazení službami umožňujícími nezávislý život.

Zástupce ombudsmana se setkal se zástupci Českomoravské jednoty neslyšících a diskutoval o nedostatku soudních tlumočnicků do českého znakového jazyka (ČZJ), nedostupnosti sociálních a zdravotních služeb, bariérách v přístupu neslyšících k pobytovým službám, zaměstnávání lidí se sluchovým postižením, problémech při poskytování finančních a telekomunikačních služeb a ve vzdělávání.

Vedoucí odboru rovného zacházení se zúčastnila společného pracovního jednání zmocněnkyně vlády pro záležitosti romské menšiny a sítě neziskových organizací RomanoNet k tématu novelizace antidiskriminační legislativy za účelem lepší ochrany obětí diskriminace.

E.4 Osvěta

Kancelář veřejného ochránce práv v dubnu hostila výjezdní setkání Pracovní skupiny pro bezpečnost působící při Radě vlády pro záležitosti romské menšiny. Při té příležitosti

právníčka odboru rovného zacházení seznámila členy a členky s činností veřejného ochránce práv především na poli diskriminace.

V rámci Evropského dne solidarity mezi generacemi se právníčka odboru rovného zacházení připojila k akci institutu SYRI na Fakultě sociálních studií MU v Brně. K tématu věkové diskriminace představila některé z našich dosavadních případů.

V květnu právničky odboru rovného zacházení navštívily Krajský úřad Ústeckého kraje, aby proškolily vedoucí zaměstnance a zaměstnankyně úřadu na téma diskriminace v zaměstnávání. V interaktivním školení nejprve představily, co se skutečně skrývá za pojmem diskriminace a poté na příkladech z naší činnosti ukázaly, kde všude v rámci zaměstnání může k diskriminaci docházet a jak jí předcházet a řešit.

Pro školskou ombudsmanskou platformu právničky odboru rovného zacházení připravily interaktivní seminář zaměřený na sexuální obtěžování ve specifickém prostředí vysokých škol. Probíraly pojmové znaky sexuálního obtěžování, mechanismy prevence, ale také konkrétní postupy prošetřování případů sexuálního obtěžování.

Ochránce ve spolupráci s Úřadem vlády ČR uskutečnil další dvě pracovní setkání se zaměstnanci služebních orgánů, kteří jsou pověřeni prošetřováním případů sexuálního obtěžování ve státní službě. Probírali důležitost nastavení efektivních mechanismů prevence sexuálního obtěžování a konkrétní postupy prošetřování nahlášených případů.

Právníci odboru rovného zacházení pokračovali rovněž ve spolupráci s vysokými školami na výuce různých seminářů. Kromě kliniky antidiskriminačního práva, kterou Kancelář veřejného ochránce práv realizuje spolu s Právnickou fakultou Masarykovy univerzity, se zapojili do výuky předmětu Lidská práva a politika na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity a do výuky na Fakultě ekonomicko-správní Univerzity Pardubice.

E.5 Konference, kulaté stoly a školení

Společně se zástupci ministerstev, krajů, krajských úřadů a obcí jsme diskutovali o tom, jak zkvalitnit plánování deinstitucionalizace (proměna a rozvoj sociálních a dalších podpůrných služeb s důrazem na naplňování práva lidí s postižením na nezávislý život a zapojení do společnosti). Sdíleli jsme příklady dobré praxe – nástroje, postupy či metodiky, které se osvědčily při plánování rozvoje sociálních služeb. Kulatého stolu se zúčastnili také sebeobhájci, kteří představili své zkušenosti se životem v ústavu a mimo něj.

Ochránce pozval zástupce neziskových organizací ke kulatému stolu, aby mohli sdílet zkušenosti v oblasti ochrany práv starších lidí. Společně s nimi právníci odboru rovného zacházení hledali odpovědi na otázky, co může život starších lidí zlepšit a jak lze diskriminaci předejít.

E.6 Mezinárodní spolupráce

Právníci odboru rovného zacházení se zapojili do různých pracovních skupin a tematických setkání Equinetu (evropské sítě orgánů pro rovné zacházení). Konkrétně proběhlo:

- školení na téma alternativních způsobů řešení sporů v oblasti diskriminace,

- online setkání k transpozici směrnice o transparentci v odměňování,
- setkání pracovní skupiny k rovnosti žen a mužů, které zahrnovalo studijní návštěvu portugalského orgánu pro rovné zacházení s ženami a muži v zaměstnání,
- setkání pracovní skupiny zaměřené na věkovou diskriminaci,
- setkání pracovní skupiny zaměřené na práva lidí s postižením,
- a další ze série workshopů k tzv. standardům pro orgány pro rovné zacházení, které se věnují sdílení zkušeností s postupným zaváděním minimálního standardu pro fungování orgánů pro rovné zacházení.

Právnička odboru rovného zacházení se účastnila online jednání ke spolupráci Agentury EU pro základní práva (Fundamental Rights Agency, FRA) s národními lidskoprávními institucemi, orgány pro rovné zacházení a ombudsmanskými institucemi. Diskutovalo se o možnostech spolupráce například na tématech romské inkluze, násilí na ženách nebo antisemitismus.

V červnu právnička odboru rovného zacházení společně s Poradnou pro občanství, občanská a lidská práva podílela na workshopu o genderové rovnosti pro kosovské pracovníky občanského sektoru.

Zástupce ochránce se zúčastnil výroční konference Equinetu k 25. výročí vyhlášení Listiny základních práv EU a přijetí směrnic EU v oblasti rovného zacházení. Účastníci konference reflektovali dosavadní pokrok v oblasti rovného zacházení v EU a diskutovali současné i budoucí výzvy, vize a spolupráci při prosazování rovného zacházení a boji s diskriminací.

F. Sledování práv lidí se zdravotním postižením

Počínaje lednem 2018 ochránce zastává také funkci monitorovacího orgánu pro naplňování práv zakotvených Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením.

F.1 19-té zasedání poradního orgánu

Poradní orgán veřejného ochránce práv pro oblast ochrany práv osob se zdravotním postižením přijal usnesení k poslaneckému pozměňovacímu návrhu na zavedení příspěvku na osobní asistenci. Podle návrhu měl být od července roku 2027 poskytován nový finanční příspěvek v režimu zákona o sociálních službách lidem ve IV. stupni závislosti na péči. A to pouze těm, kteří využívají více než 80 hodin měsíčně osobní asistence od registrovaného poskytovatele této sociální služby.

Poradní orgán ve svém usnesení²⁵ upozornil, že návrh je selektivní a nebere dostatečně v úvahu situaci lidí, kteří využívají jinou než registrovanou pomoc, například asistenci od blízkých osob, od asistentů sociální péče nebo od jiné terénní sociální služby. Varoval také pře rozdílnou dostupností osobní asistence v jednotlivých regionech. Pozměňovací návrh nebyl Poslaneckou sněmovnou schválen.

Podrobnosti jsou uvedeny v tiskové zprávě.²⁶

F.2 Probíhající výzkumy

Ochránce vydal výzkum k uvolňování žáků a žáků z tělesné výchovy²⁷

Při mapování aktuální situace na školách ochránce využil data 350 základních škol. Ochránce se přitom ptal nejen na otázky související se samotným uvolňováním žáků z tělesné výchovy, ale také na využívání podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v tomto předmětu. Ochránce zejména zjistil, že v praxi stále převládá úplné uvolnění nad tím částečným a školy poskytují v tělesné výchově výrazně méně podpůrných opatření, než tomu je v ostatních předmětech. Dále ochránce zjistil, že lékařské posudky nejsou jednotné a současně většina z nich neobsahuje informaci o aktivitách a situacích, kterým by se žák neměl vystavovat. Závěry výzkumu ochránce využije jako jeden z podkladů pro doporučení, které vydá po konzultaci s lidmi s postižením a organizacemi, které je zastupují. V něm ochránce navrhne konkrétní řešení systémových nedostatků. V neposlední řadě zváží, zda navrhne změnu právní úpravy.

²⁵ Usnesení poradního orgánu ze dne 30. března 2025, dostupné z https://www.ochrance.cz/aktualne/prispevek_na_osobni_asistenci_pomuze_lidem_s_nejtezsím_postizením_opomiji_vsak_radu_dalsich_potrebných_varuje_poradní_organ_ombudsmana/usnesení_2025_18_k_příspevku_na_osobni_asistenci.pdf.

²⁶ Tisková zpráva ze dne 3. dubna 2025, dostupná z https://www.ochrance.cz/aktualne/prispevek_na_osobni_asistenci_pomuze_lidem_s_nejtezsím_postizením_opomiji_vsak_radu_dalsich_potrebných_varuje_poradní_organ_ombudsmana/.

²⁷ Výzkumná zpráva Uvolňování žáků z tělesné výchovy dostupná z https://www.ochrance.cz/dokument/uvolnovani_zaku_z_telesne_vychovy/.

F.3 Spolupráce s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením a mezinárodní spolupráce

Ochránce poskytl vyjádření pro OSN k překážkám ve vzdělávání dětí a studujících s postižením

Prostřednictvím dotazníku zvláštní zpravodajky OSN pro právo na vzdělání se ochránce vyjádřil k překážkám, s nimiž se potýká české předškolní vzdělávání a střední školství při zajištění inkluzivního vzdělávání pro děti a studující s postižením. Jedná se o různorodé nedostatky související například s poskytnutím podpůrných opatření či zdravotní podpory, přístupnosti škol nebo garance kvality a dostupnosti tlumočení českého znakového jazyka.

Setkání pracovní skupiny CRPD Evropské sítě národních lidskoprávních institucí (ENNHRI)

Právničky odboru ochrany práv lidí s postižením se zúčastnily online setkání pracovní skupiny Evropské sítě národních lidskoprávních institucí zaměřené na Úmluvu o právech lidí s postižením. Červnové setkání se týkalo výměny zkušeností s Evropskou kartou lidí s postižením a přístupností taxi služeb a médií. V první části se kolegové z Nizozemska a Chorvatska podělili o praxi s Evropskou kartou ve svých zemích. Proběhla také diskuse o výhodách a možných rizicích. V druhé části nám kolegyně z Lotyšska představila výzkumy týkající se přístupnosti médií a taxi služeb. Z výsledků bylo jasné, že se potýkají se stejnými problémy jako u nás. Na závěr jsme zahraniční kolegy vyzvali ke sdílení praxe jejich států v oblasti odměňování sportovců se sluchovým postižením.

F.4 Spolupráce s lidmi s postižením, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty

Ochránce spolupracuje na zlepšení situace lidí s chronickým únavovým syndromem a postcovid syndromem

Právnička odboru ochrany práv lidí s postižením se podílí na činnosti pracovní skupiny Ministerstva zdravotnictví, která se věnuje postinfekčním onemocněním. Tato skupina, složená z odborníků z různých lékařských oborů a zástupců patientských organizací, připravuje soubor opatření na podporu lidí s chronickým únavovým syndromem a postcovidovým syndromem. Cílem je zlepšit kvalitu diagnostiky a léčby, zvýšit dostupnost zdravotní péče a posílit informovanost veřejnosti.

Ochránce požádal banky, aby se vyjádřily k přístupnosti bankovních služeb lidí s veřejným opatrovníkem

Na základě zkušeností veřejných opatrovníků se ochránce se zabýval přístupností bankovních služeb pro lidi s veřejným opatrovníkem. Nejčastěji se opakuje problém, že banka nepovažuje za opatrovníka obec, ale pouze konkrétního pověřeného zaměstnance. V praxi to znamená například propojení osobních údajů tohoto zaměstnance s bankovními produkty opatrovaného, omezený přístup pro další pověřené osoby nebo zasílání dokumentů opatrovaného na soukromou adresu zaměstnance. Vybraným bankám v ČR ochránce zaslal dopis, jehož cílem je podrobněji zmapovat tyto a další situace a připravit podklady pro případné systémové změny.

F.5 Konference, kulaté stoly a školení

Ochránce uspořádal kulatý stůl k tématu deinstitucionalizace a transformace ústavů v České republice. Se zástupci ministerstev, neziskových organizací, pečujících, akademické sféry a především také samotných lidí s postižením, kteří mají zkušenost s životem v ústavu, jsme diskutovali jak urychlit proces změny ústavní péče na péči v komunitě. Ochránce k tomuto tématu připravuje doporučení. Ochránce považuje za důležité zapojit do jeho přípravy všechny ty, kterých se téma týká.

Právníci Kanceláře vystoupili na konferenci, kterou pořádala Aliance pro individualizovanou podporu. V rámci příspěvku sdíleli zkušenosti ochránce se zapojováním lidí s postižením do monitorování Úmluvy.

Právníci Kanceláře se zúčastnili kulatého stolu pořádaného MPSV. Hlavním tématem jednání byla příprava nového Akčního plánu pro deinstitucionalizaci na období 2026 -2028. V rámci jednání opětovně zdůraznili závěry našeho [výzkumu](#). Akční plán pro deinstitucionalizaci by proto měl obsahovat jasně vymezený cíl, konkrétní kroky k jeho dosažení, subjekty odpovědné za jejich naplnění a měřitelné indikátory. Ochránce apeloval, aby do tvorby tohoto strategického dokumentu byli zapojeni samotní lidé s postižením.

F.6 Osvěta

Ochránce pokračuje v osvětě

Právníci Kanceláře školili pověřené zaměstnance obcí v přípravě na zkoušku odborné způsobilosti v oblasti veřejného opatrovnictví, prezentovali poznatky ochránce na konferencích, seminářích i na festivalu Život je. Ochránce je také aktivní na sociálních sítích – zejména ve facebookové skupině *Práva lidí s postižením*.

Právníčka Kanceláře vystoupila v pořadu Sama doma, kde představila systém opatrovnictví a dalších podpůrných opatření pro případy, kdy dospělý člověk není schopen samostatně právně jednat a pro toto jednání potřebuje podporu.

Ve spolupráci s Aliancí pro individualizovanou podporu připravil ochránce seminář pro lidi s postižením a neformální pečující. V rámci tohoto semináře jsme představili působnost veřejného ochránce práv a oblasti, ve kterých může lidem s postižením pomoci.

F.7 Ostatní

Ochránce podal Ústavnímu soudu vyjádření ve věci špatného zacházení s dětmi s postižením v ústavním zařízení

Ochránce podal vyjádření Ústavnímu soudu k ústavní stížnosti nezletilého stěžovatele, která směřovala proti postupu orgánů činných v trestním řízení. Stížnost napadá rozhodnutí těchto orgánů o postoupení věci přestupkovému orgánu, a tedy o tom, že nebude vedeno trestní řízení.

Na počátku případu byla zjištěna, která ochránce získal při systematické návštěvě domova pro osoby se zdravotním postižením ve Středočeském kraji. Zařízení poskytuje pobytové služby dětem a mladým dospělým s mentálním postižením. Na základě těchto poznatků ochránce podal trestní oznámení kvůli podezření na týrání svěřené osoby a nezákonné omezování osobní svobody.

Ve vyjádření předloženém Ústavnímu soudu ochránce popsal širší kontext případu a uvedl důvody, proč měl být posuzován jako podezření ze spáchání trestného činu, nikoli pouze jako přestupek. Zdůraznil přitom povinnost státu chránit zranitelné osoby před špatným zacházením a nutnost zajistit, aby i děti umístěné v pobytových zařízeních měly k dispozici účinné prostředky právní ochrany.

Zástupce ochránce se zabývá situací dětí dlouhodobě hospitalizovaných v dětských psychiatrických nemocnicích kvůli chybějící následné péči

Zástupce ochránce se zabývá případy dětí, které zůstávají hospitalizovány v psychiatrických nemocnicích déle, než je ze zdravotního hlediska nezbytné. Propuštění těchto dětí často brání nedostupnost návazných služeb v komunitě a nemožnost návratu do původní rodiny, která péči o dítě již nezvládá.

Jedná se převážně o děti s chováním náročným na péči, které mají poruchu autistického spektra v kombinaci s mentálním postižením. Pro tuto skupinu v systému dlouhodobě chybí adekvátní podpůrné služby, včetně pobytových zařízení, která by dokázala zajistit jejich potřeby v souladu s právem na důstojný život mimo zdravotnické zařízení.

Na problém upozornila přímo jedna z psychiatrických nemocnic, která poukázala na situaci tří konkrétních dětí. V reakci na to zástupce navázal komunikaci s příslušnými orgány sociálně-právní ochrany dětí a s rodiči. Podobné případy přibývají, a to zejména ve Středočeském a Jihomoravském kraji a v Praze.

Zástupce ochránce proto oslovil všechna zdravotnická zařízení, která poskytují dětskou psychiatrickou lůžkovou péči, aby ověřil, zda se s obdobnými případy setkávají i v dalších regionech. Cílem je získat přehled o rozsahu problému a přispět k vytvoření systémového řešení.

Příprava nového plánu podpory rovných příležitostí pro lidi s postižením

Zástupce ochránce jako člen pracovní skupiny při Radě vlády pro osoby se zdravotním postižením k přípravě plánu podpory předložil ucelený návrh konkrétních cílů a opatření. Zahrnuje všechny oblasti života lidí s postižením. Následně písemně i na pracovním jednání skupiny vznesl připomínky k návrhům ostatních členů, zejména gestorů jednotlivých opatření a zahájili individuální jednání s některými z nich.

Ochránce pomohl muži s postižením k vydání občanského průkazu (sp. zn. 4782/2024/VOP)

Pokud soud omezí člověka ve svéprávnosti, může tento člověk jednat samostatně ve všech oblastech, které soud v rozsudku výslovně nezmíní. Rozsah omezení

svéprávnosti se ale může v čase měnit, čemuž musí veřejný opatrovník přizpůsobit svůj postup.

Muž, který žije v chráněném bydlení, neměl několik let občanský průkaz. Podle veřejného opatrovníka (města) bylo rizikem, že by se s dokladem mohl zadlužit, a proto mu s žádostí o nový občanský průkaz nepomohl. Muž se přitom opakovaně vyjadřoval, že bez dokladu se cítí nedůstojně. Nemohl se například účastnit zájezdů do zahraničí v rámci své komunity.

Ochránce zjistil, že veřejný opatrovník neměl právo bránit podání žádosti o občanský průkaz. V novějším rozsudku o omezení svéprávnosti totiž opatrovnícký soud oblast osobních dokladů vůbec nezmínil. Muž je v této oblasti plně svéprávný. Opatrovník si ale této důležité změny nevšiml, neboť vycházel ze staršího rozsudku, v němž soud muže výslovně omezil.

Po zásahu ochránce veřejný opatrovník podnikl kroky k nápravě. Díky tomu má muž od března 2025 nový občanský průkaz.

Brno 31. července 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(elektronicky podepsáno)